

Sygn. akt III AUa 948/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.) SSA Feliksa Wilk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **Z. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy Z. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 5 kwietnia 2012 r. sygn. akt VIII U 2199/11

o d d a l a apelację.

Sygn. Akt III AUa 948/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych w K. oddalił odwołanie **Z. K.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 6 grudnia 2011 r. odmawiającej zwiększenia wysokości emerytury o okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od dnia 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1996 r., ponieważ zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Okręgowy ustalił że, bezspornie Z. K. w okresie od dnia 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1996 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Składki z powyższego tytułu zostały odprowadzone za okresy od dnia 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1977 r. oraz od dnia 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1996 r.

Wnioskodawca od dnia 1 sierpnia 2011 r. pobiera emeryturę rolniczą, do której ustalenia uwzględniono okresy pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 1 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1996 r.

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. przyznał Z. K. prawo do emerytury od dnia 7 lipca 2011 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego, uwzględniając do wysokości emerytury 23 lata 5 miesięcy okresów składkowych.

W dniu 24 listopada 2011 r. wnioskodawca złożył wniosek o zwiększenie wysokości emerytury o okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, załatwiony odmownie, zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzją.

Sąd uznał, mając na uwadze treść art. 56 ust. 4 oraz art. 56 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r., nr. 153, poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 10 tej ustawy, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Okresy pracy w gospodarstwie rolnym w myśl art. 10 podlegają bowiem uwzględnieniu wyłącznie przy rozpatrywaniu uprawnień do emerytury jako okres uzupełniający w razie nie udokumentowania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego niezbędnego do przyznania prawa do świadczenia. Skoro jednak wnioskodawca uprawniony jest do renty rolniczej od dnia 1 sierpnia 2011 r., na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. Dz.U. z 2008 r. nr. 50, poz. 291 ze zm.), do ustalenia której uwzględniono okresy pracy w gospodarstwie rolnym, a zatem stosownie do treści art. 56 ust. 5 ustawy emerytalnej, brak podstaw do uwzględniania tego okresu przy ustalaniu wysokości emerytury.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wywiódł wnioskodawca Z. K. i nie składając zarzutów i wniosków, w istocie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu dodatku do emerytury z tytułu opłacania składek w wysokości 50 % w KRUS, przy równoczesnym zatrudnieniu w przedsiębiorstwie, w którym potracono składki do ZUS.

Apelujący podniósł, że w 1987 r. przestał być zatrudniony w zakładzie pracy i został tylko płatnikiem składki ubezpieczeniowej w KRUS do 1996 r. Po tym okresie otrzymał rentę inwalidzką z KRUS, którą pobierał aż do ukończenia 65 roku życia, tj. do uzyskania prawa do emerytury w KRUS oraz ZUS. Mając jednak prawo wyboru korzystniejszej emerytury, skorzystał z tego przywileju i wybrał emeryturę z ZUS, lecz organ rentowy odmówił mu doliczenia dodatku w wysokości 50 % składki KRUS.

W ocenie apelującego podstawy prawne podane w uzasadnieniu Sądu Okręgowego nie dotyczą jego rocznika, tj. 1946 r., ponieważ osoby urodzone przed 31 grudnia 1948 r. były objęte inną ustawą, dla niego korzystniejszą, na podstawie której dopuszczalne było doliczenie do emerytury z ZUS, opłacanych składek w KRUS.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje;

Apelacja jest niezasadniona.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie jest bezsporny, zaś istotną dla rozstrzygnięcia kwestią pozostaje zasadność w ustaleniu wysokości emerytury Z. K. nie uwzględnionych przez organ rentowy okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Obliczanie wysokości emerytury z uwzględnieniem okresów pracy w gospodarstwie rolnym następuje na zasadach określonych w art. 56 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. Nr 153, poz. 1227 z 2009 r. ze zm.) w zw. z art. 10 tej ustawy. Zwrócić bowiem uwagę należy, iż przepisu art. 56 ust. 1 i 3 nie można interpretować w oderwaniu od treści art. 10. Zgodnie z przepisem art. 10 ust. 1 cytowanej ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki przypadające przed dniem 1 lipca 1977 roku okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 – 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Uznać zatem należy, iż okresy pracy w gospodarstwie rolnym podlegają uwzględnieniu wyłącznie przy rozpatrywaniu uprawnień do emerytury jako okres uzupełniający

tylko w razie braku udokumentowania wymaganego okresu niezbędnego do przyznania prawa do tego świadczenia. Tak więc dopiero przy zachowaniu tego warunku okresy te są zaliczane na wysokość świadczenia, na zasadach określonych w art. 56 ust. 1 i 3 ustawy.

Konstrukcja przepisu art. 56 ust. 4 zmierzająca do zrekompensowania okresu podwójnego ubezpieczenia, tj. ubezpieczenia społecznego pracowników i okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, wyraźnie stanowi, że zwiększenie świadczenia jest dopuszczalne w sytuacji, gdy okresów pracy rolniczej nie wykorzystano do uzupełnienia brakujących do nabycia prawa do świadczenia okresów składkowych i nieskładkowych (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 8 listopada 2005 r., III AUa 1370/04 – LEX nr. 189347). Jednakowoż z przepisu art. 56 ust. 5 cytowanej ustawy jasno wynika, że zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników przysługuje tylko w sytuacji, gdy osoba ubiegająca się o zwiększenie nie ma ustalonego prawa do emerytury/ renty na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sprawa niniejsza pozostaje w powiązaniu z rozpoznawaną w uprzednich latach kwestią tzw. podwójnego ubezpieczenia. Do dnia 31 grudnia 1988 r. istniał bowiem obowiązek ubezpieczenia zarówno z tytułu podlegania ubezpieczeniu pracowniczemu, jak i z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego. Od dnia 1 stycznia 1989 r. obowiązek ten ustał, o ile osoba prowadząca gospodarstwo rolne pozostawała w stosunku pracy w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa wymiaru obowiązującego w danym zawodzie, albo była objęta innymi przepisami o ubezpieczeniu społecznym lub zaopatrzeniu emerytalnym, co znajduje także potwierdzenie w art. 16 ust. 3 aktualnie obowiązującej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Rekompensatą za okres podwójnego ubezpieczenia jest instytucja zwiększenia świadczenia, także i w sytuacji gdy okresów pracy rolniczej nie wykorzystano w celu uzupełnienia brakujących okresów składkowych i nieskładkowych przy ustalaniu prawa do emerytury. Do czasu wprowadzenia z dniem 1 stycznia 1999 r. obecnie obowiązującej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, kwestię tę regulował przepis art. 15 ust. 3 i art. 15 ust. 3 a – 3 b ustawy rewaloryzacyjnej (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1995 r., II UZP 24/94 – OSNAPiUS 1995/9/112, czy też wyrok z dnia 30 października 1996 r., II UKN 1/96 – OSNAPiUS 1997/10/172), zaś aktualnie statuuje o tym cytowany przepis art. 56 ust. 4.

Zbieg prawa do emerytury lub renty z prawem do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolników reguluje natomiast przepis art. 96 ust. 2 ustawy emerytalnej. W przypadku wystąpienia takiego zbiegu, uprawnionemu wypłaca się jedno, wybrane przez niego świadczenie (art. 33 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Stosownie do treści art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, do zbiegu prawa do emerytury/renty z ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i ich rodzin z prawem do emerytury/renty z innego ubezpieczenia społecznego stosuje się przepisy dotychczasowe (art. 35 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, tj. Dz.U. nr. 24, poz. 133, z 1989 r. ze zm.) Zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 13 czerwca 1997 r., II UKN 196/97 (OSNAPiUS 1998/10/308) w zakresie pobierania świadczenia rolniczego w zbiegu ze świadczeniami emerytalno – rentowymi z innego ubezpieczenia społecznego należy stosować jednakowe zasady do wszystkich rolników, którzy przekazali gospodarstwo rolne do końca 1990 r.

Od dnia 1 stycznia 1989 r. wprowadzono jako zasadę – pobieranie jednego świadczenia i odniesiono ją także do zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w odrębnych przepisach o ubezpieczeniu społecznym lub zaopatrzeniu emerytalnym. Tak więc prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu zachowały wyłącznie te osoby, które na mocy uprzednio obowiązujących przepisów pobierały już świadczenia zbiegowe (por. też postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 1995 r., II UZP 18/05 – OSNAPiUS 1996/12/173 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r., II UK 155/09 – LEX nr. 583804).

Konkludując, za bezzasadne należy uznać żądanie apelującego, co do zaliczenia mu do wysokości emerytury okresów pracy w gospodarstwie rolnym i opłacania składek do KRUS. Trafnie bowiem uznał Sąd pierwszej instancji (co potwierdziła analiza akt emerytalnych Z. K. udzielonych w toku postępowania apelacyjnego przez KRUS), iż zarówno do przyznania renty inwalidzkiej rolniczej decyzją z dnia 6 grudnia 1996 r., jak i do przyznania emerytury decyzją z dnia

1 sierpnia 2011 r., rolniczy organ rentowy do ustalenia części składkowej przyjął okresy opłacania składek na FUSR w okresach od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1982 r., od 1 stycznia 1983 r. do 31 grudnia 1990 r. oraz 6 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno – rentowemu po dniu 31 grudnia 1990 r., jak też i okres podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu, tj. od 14 sierpnia 1963 r. do 30 stycznia 1971 r. Okresy te zbieżne są z żądaniem ubezpieczonego, lecz skoro uwzględnione zostały w całości do ustalenia wysokości świadczenia rolniczego, zwiększenie z tego tytułu nie przysługuje.

Nadto jak wykazały naprowadzone rozważania, uznać należy, iż w myśl aktualnie obowiązujących, przytoczonych przepisów prawa, apelującemu nie przysługuje także świadczenie zbiegowe, albowiem prawo do renty inwalidzkiej rolniczej nabył od dnia 1 sierpnia 1996 r., tak więc już w dacie obowiązywania przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, a gospodarstwo rolne przekazał dzieciom na mocy umowy darowizny w formie aktu notarialnego z dnia 24 kwietnia 2001 r.

Z powyższych względów, uznając zarzuty apelacji za bezzasadne Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.